

POLITICI SOCIALE DE SUSȚINERE A PERSOANELOR MIGRANTE

Ecaterina ZUBENSCHI, dr., conf. univ.

Summary

There are three stages in the development of international migration policies: 1. Non-Registered Migration Policies for economic purposes, regardless of the professional qualifications of the migrant (1945-1976); 2. Regulated migration policies, irrespective of migrant worker qualification (1977-2007); 3. Regulated Migration Policies of the Highly Qualified Migrant Worker (2008 to present).

Migration policies in the Republic of Moldova developed when the state declared itself independent (27 August 1991) after the collapse of the USSR. Policies to support migrants in the Republic of Moldova are influenced by international migration policies.

În vremurile de răstriațe, dintre cele două războaie mondiale, pământul basarabean a fost de nenumărate ori bucățit și restrâns în noi și noi hotare: ba în componența României, ba în URSS. Sub acțiunea politicilor marilor puteri imperiale, populația țării de nenumărate ori a fost nevoită să ia calea pribegiilor – migrărilor în masă, din diferite motive: războaie (1914-1918; și 1939-1945), persecuții, deportări forțate, exterminări în masă, sărăcie, lipsă a locurilor de muncă, șomaj...

Numai în anii 1941-1944 trupele militare germane și române au deportat în lagărele de concentrare 300000 civili, suspectați de spionaj, din teritoriile ocupate: Basarabiei, Bucovinei de Nord, ținutul Herța, din regiunea dintre Nistru și Bug, dintre care 260000 au murit.

În 1946, cca. 40000 de basarabeni, foști refugiați în România, au fost repatriați forțat și trimiși în lagărele de concentrare din Siberia de către regimul sovietic.

1946-1947 – sovieticii au declanșat foametea populației din RSSM. Peste 216000 au decedat de foame. Prima dată în istorie au avut loc **cazuri de canibalism** [2, p.123-126].

La 6.07.1949 din RSSM au fost deportați în Kazahstan și Siberia încă 35796 de persoane.

Teritoriul Transnistriei a fost folosit ca loc de exterminare a populației băștinașe și ca loc de deportare a populației din Basarabia și Bucovina.

1.01.1951 – ultima deportare din RSSM: 723 de familii (2617), adepți ai sectei religioase „martorii lui Iehova”, arestați și deportați.

În anii 1944-1991 – RSSM s-a aflat în componența URSS.

Republica Moldova pierzând mai mult de 1/3 din fostele teritorii, trecute de URSS în componența Ucrainei.

Actualmente, pe teritoriul Republicii Moldova, pe această palmă de pământ, ce a mai rămas de la regimul sovietic, sunt instituite două state: Republica Moldovenească Nistreană (PMN) și Uta Gagauzia. Persistă pericolul, ca Republica Moldova să mai piardă 1/5 din teritoriul său rămas!

După al Doilea Război Mondial, în țările capitaliste, crește cererea în forța de muncă străină, pentru refacerea economiilor distruse. Începe perioada dezvoltării politicilor migraționale internaționale, în scopuri economice [3, p.118-122].

<i>Tabelul 1. Dinamica politicilor migraționiste internaționale</i> <i>[3, p. 127-142]</i>
Politici de migrație NEREGLEMENTATĂ , în scopuri economice, indiferent de calificările profesionale ale migrantului:
1945, Carta ONU: drepturi de a migra și de a se stabili cu traiul în orice stat, și de a se întoarce în țara de origine.
1948, Declarația Universală a Drepturilor Omului – DUDO, dreptul la libera circulație. Dreptul la azil.
1951, Convenția (Geneva), statutul de refugiat.

<p align="center">Politici de migrație REGLAMENTATĂ, indiferent de calificarea profesională a lucrătorului migrant:</p>
<p>24.11.1977: Convenția Europeană privind statutul lucrătorului migrant legal, deținând, aceleași drepturi cu băștinașii țării gazdă.</p>
<p>1961, 1988, 1996, Carta Economică a Națiunilor Unite pentru Europa asigură un standard în protecția migrantului: contractul dintre angator și angajat. Condițiile de muncă și coeziunea socială.</p>
<p>1985, 1990, 1995, Acordul Schengen și Centrul Comun de Vize, abolirea controlului vamal, libera circulație, tipuri de vize (A,B,C,D), azilul pentru refugiați.</p>
<p>2005, Carta verde, regulile de gestionare a migrației, număr de migranți solicitați, intrare, ieșire, rezidență, repatriere forțată a imigranților ilegali.</p>
<p>13.12.2007, Tratatul de la Lisabona, regulile de returnare a migranților ilegali.</p>
<p align="center">2008 – 2019 Migrația reglementată a lucrătorului migranți de ÎNALTĂ CALIFICARE PROFESIONALĂ:</p>
<p>Directiva 2009/50/CE, migrației legale de înaltă calificare.</p>
<p>4.11.2008 Carta albastră pentru imigranții cu înaltă calificare profesională. Migrantul: să dețină o ofertă de muncă în UE, studii superioare, doctorat, postdoctorat, experiență de muncă, cunoașterea limbilor. Aceleași drepturi cu naționali: asistență socială, medicală, juridică..., reintegrarea familiei...</p>
<p align="center">2013-2018, 2020 Evidența statistică internațională a lucrătorilor migranți. Formarea bazei de date.</p>
<p>În prezent, statele UE sunt afectate de fluxul migrației internaționale, fapt, recunoscut în toate actele Comisiei Europene, dar o soluție satisfăcătoare nu a fost găsită. Migrarea forței de muncă din Europa Centrală și de Est a modificat piețele naționale și regionale ale muncii, identitatea națională a popoarelor. Italia, Ungaria, Australia, Japonia, SUA, implementează politici de respingere a imigranților, ridicând ziduri de sârmă ghimpată la hotare, pentru a stopa</p>

fluxurile migraționiste, îndeosebi cele ilegale.
Actualmente, 29.800.000 persoane se află în sclavie în numai 10 state din lume. La toate aceste 10 state, împreună luate, le revine 76% din numărul total de sclavi (persoane înrobite) – 29,8 milioane de oameni.
În prezent, 258.000.000 de milioane de oameni, 3,4% din populația mondială se află în migrație . Transferurile financiare reprezintă 450 de miliarde de dolari, adică 9% din PIB-ul mondial, potrivit cifrelor ONU.

Anii 1989-1990, statele lumii renunță la recrutarea imigranților necalificați. Este solicitată forța de muncă calificată, preferențială, în special a intelectualilor, profesioniștilor, membrilor partidelor politice interzise de autorități.

Tabelul 2. Etape și politici de susținere a migranților în Republica Moldova (1990-2019) [1, p. 27-36; 3, p. 143-158].
02.09.1990 a fost proclamată „Republica Moldovenească Nistreană”. 25.08.1991 Sovietul suprem al RMN a adoptat declarația de independență a noii republici.
27.08.1991 – Republica Moldova s-a declarat stat independent. La 04.07.1991 s-a adoptat Legea cetățeniei Republicii Moldova.
Anul 1991, criza economică și politică, conflictele sociale între grupurile etnice din Moldova. Lipsa locurilor de muncă, șomajul, însărăcirea populației a înrăutățit situația demografică, sporind mortalitatea populației tinere și vârstnice, dezvoltând fenomenul emigrării forței de muncă calificată, de vârsta fecundă și lucrătoare.
02.3.1992-01.07.1992 conflictul armat fratecid de pe Nistru.
27.08.1994: Moldova scindată în: RMN – Transnistria (147 de localități), UTA Gagauzia (32 de localități), în componența Republicii Moldova.
913 comune în total, din acestea – (147+32=179=1/5) =734.

<p>În procesul dezvoltării politicilor migraționale contemporane din republică se disting cinci etape de bază. Motivele economice și migrația în scop de muncă stau la baza evoluției fenomenului în toate perioadele menționate.</p>
<p>I etapă: 1990-1994. Urmările destrămării URSS. Migrația din interiorul URSS, conflictul armat din Transnistria. Politici: Reglamentele proceselor migrației de muncă postsovietice.</p> <p>1990 – Legea cu privire la migrație – păstrarea identității naționale, interzicerea imigrației nereglementate din alte republici ale U.R.S.S. Introducerea cotei imigraționale în mărime de 0,05% din numărul total al populației Republicii Moldova.</p>
<p>II etapă: 1994-1999. Integrarea R. M. în procesele migraționale globale. R.M. – donatoare de migranți. Emigrație nereglementată, necontrolată de R. M. Amplificarea TFU, sclavia pentru muncă și prostituție.</p> <p>Politica „ușilor închise a UE contra migrației în masă nereglementată”. Măsurile de interdicție (regim de vize aspru, deportările moldovenilor indiferent de corectitudinea actelor. Presiunile UE asupra Republicii Moldova de a regla migrația de muncă în Occident, de a stopa traficul ființelor umane (TFU). R.M. n-a realizat reglarea migrației de muncă.</p>
<p>III etapă, 2000-2009. Portugalia, Grecia, Italia – state afectate de migrația ilegală a moldovenilor. Hotărârea Parlamentului nr. 1386 din 11.10.2002 privind aprobarea Concepției politicii migraționale a R. Moldova //Monitorul Oficial 146-148/1140, 31.10.2002. Legea nr.1518 din 06.12.2002 cu privire la migrație//Monitorul Oficial 1-2/2, 15.01.2003, abrogată la 24.10.2010. Politici: 2000–2002, semnarea acordurilor bilaterale de angajare a migranților în muncă, între R. M. și Italia, Portugalia, Grecia, Cehia, Kuwait, alte țări. Racordarea R.M. la standardele europene. Deschiderea consulatelor în R.M. ale acestor țări.</p> <p>2005-2006, R.M.; emigrația în masă din zonele rurale mai mult a femeilor, tinerilor de 30 și peste 50 de ani, cu niveluri înalte de educație</p>
<p>VI etapă, 2010-2016: Emigrarea în masă este</p>

reglementată și rămâne să aibă un caracter internațional. Martie, 2010, scoasă sârma ghimpată de la frontiera de stat a R. M. cu România. 2010-2015 – Emigrația în masă a moldovenilor de la sate, în Rusia, România în UE. Cauze: sărăcie, salarii mizere, șomaj, lipsa locurilor de muncă. Legea nr. 123 din 18.06.2010 cu privire la serviciile sociale//Monitorul Oficial 155-158/541, 03.09.2010.

Legea cu privire la Poliția de Frontieră nr. 283 din 28.12.2011. În: Monitorul Oficial Nr. 76–80 din 20.04.2012. **Politici de gestionare a migrației.** Încheierea acordurilor bilaterale cu statele UE privind reglementarea migrației. HG 780 din 19.10.2012. – s-a creat Biroul pentru Relații cu Diaspora (BRD), în subordinea Prim-Ministrului. **Politici: Programe de instruire, granturi migranților reîntorși, pentru afaceri de antreprenoriat.** 2013, Moldova parafează Acordul de Asociere cu UE. 28.04.2014, Moldova, liberalizarea regimului de vize cu UE.

V etapă, 2017-2019..: Migrație reglementată de înaltă calificare. Emigrarea în masă a tinerilor, intelectualilor cu calificări, posturi salarii înalte. **Politici migraționiste racordate la standardele europene,** Încheierea acordurilor interguvernamentale cu statele UE, Rusia, Ucraina, Franța...

Politici: de menținere a tinerilor în țară: majorarea salariilor din sfera bugetară; programe de instruire în domeniul antreprenoriatului, de atragere a investitorilor străini, deschiderea locurilor noi de muncă.

Politici de consolidare a familiei, reconciliere a vieții de familie cu cea profesională care ar duce la schimbarea tendințelor demografice actuale;

- majorarea alocațiilor financiare în dezvoltarea sistemului medical pentru sporirea ratei fertilității; **Politici: - crearea oportunităților pe piața forței de muncă, în domeniul educației și crearea condițiilor bune de trai;** - aplicarea bunelor practici internaționale; - **politici de valorificare a dividendului demografic rămas în țară** – cca. 27% din tineri (15-29 de ani) sunt neîncadrați nici pe piața muncii, nici în educație, acest indicator fiind de două ori mai mare decât media în UE; Planul

de acțiuni pentru anii 2017-2020 privind **reintegrarea cetățenilor R.M. reîntorși de peste hotare.**

- Strategia națională privind ocuparea forței de muncă pentru anii 2017-2021, aprobată prin HG nr.1473 din 30.12.2016;

- HG nr.724 din 8.09.2017 cu privire la aprobarea Planului de acțiuni pentru anii 2017-2020 privind reintegrarea cetățenilor R.M. reîntorși de peste hotare;

Politici de susținere a imigranților străni în R.M., atragerii investițiilor străine, cofinanțarea proiectelor investiționale în sectoarele economice.

Strategia națională în domeniul migrației și azilului (2011-2020) aprobată prin HG nr. 655 din 8.09. 2011; HG nr.725 din 8.09.2017 cu privire la Mecanismul de coordonare a politicii de stat în domeniul diasporei, migrației și dezvoltării; **Politici de valorificare și optimizare a forței de muncă din țară: acțiuni privind implementarea îmbătrânirii active (2018-2021) - HG nr.1147 din 20.12.2017:** - eliminarea stereotipurilor și a preconcepțiilor privind încadrarea în muncă a persoanelor cu vârste de peste 65 ani; - creșterea gradului de participare a vârstnicilor în luarea deciziilor, angajării productive a vârstnicilor pe piața muncii, în crearea unei societăți economice dezvoltate; creșterea accesului și calității serviciilor de educație și calificare profesională pentru persoanele vârstnice, etc.

2017 - Programe de granturi mici în domeniul îmbătrânirii active, dezvoltarea oportunităților economice, de antreprenoriat, serviciilor pentru vârstnici; Concursuri, premii pentru vârstnici [4].

Biroul Național de Statistică anunță: Populația inactivă de 15 ani și peste, a constituit 1785,1 mii persoane.

Structura populației inactive:

- 35,1%, o alcătuiesc pensionarii;

- 19,4% - persoanele declarate de către gospodării ca fiind plecate peste hotare la lucru sau în căutare de lucru;

- 14,2% - elevii și studenții;

- 11,4% - persoanele care îngrijesc de familie;
- 12,3% - persoanele care (la momentul interviului) se aflau în țară, dar care nu lucrează în Moldova, deoarece deja au un loc de muncă (permanent sau sezonier) peste hotare sau persoanele care planifică să lucreze peste hotare;

- restul, 7,6%, o formează alte categorii de persoane inactice din punct de vedere economic. În trimestrul IV 2018, ponderea tinerilor care nu au un loc de muncă, educație sau formare profesională (Persons Not in Employment, Education or Training: NEET) a constituit 27,1% din numărul total de tineri cu vârsta de 15-29 ani (cu excepția persoanelor plecate peste hotare la lucru sau în căutare de lucru).

Potrivit raportului Fondului Națiunilor Unite pentru Populație, Republica Moldova se afla în grupul statelor cu cel mai scăzut nivel de fertilitate. Se prognozează că natalitatea va scădea cu 4 la sută în fiecare an. Datele arată că cele mai puține nașteri se înregistrează la Chișinău, Balti și Ocnitza. Pentru a atinge nivelul de înlocuire a generațiilor, este nevoie ca în fiecare familie să se nască cel puțin câte 3 copii. Dacă continuăm în același ritm, iar autoritățile nu vor întreprinde măsuri, situația se va agrava și mai mult [5].

În concluzie, statele europene limitează activ numărul solicitanților de azil, complicând, la maxim posibil, solicitarea de azil la frontierele europene. Migrația ilegală are loc și din cauza corupției existente. Cele mai profesioniste servicii de contrabandă cu ființe umane oferă cele mai sigure modalități de deplasare. Aceasta se datorează faptului că falsificările de înaltă calitate și colaboratorii bineplasați pot să asigure deplasarea prin intermediul mijloacelor ordinare de transport. Un alt mecanism se instaurează atunci când măsurile anticorupție devin exagerat de complicate, redirectionând resursele de la cele mai eficiente modalități de folosire a lor [6].

Începând cu anul 2017, migrația populației din Republica Moldova capătă un alt caracter. Din țară pleacă și cetățenii care au salarii destul de bune, dar care sunt nesatisfăcuți de instabilitatea

socioeconomică, spune șefa Centrului de Cercetări Demografice, Olga Gagauz. „Peste 600 de mii de cetățeni s-au stabilit permanent peste hotare. ***Migrația de muncă s-a transformat în migrație definitivă.*** Este o pierdere demografică foarte mare și aceasta va contribui la ***aprofundarea declinului demografic***, la scăderea și îmbătrânirea populației. Din punct de vedere socio-economic, cel mai important efect este că ***Moldova pierde populația tânără, aptă de muncă, bine pregătită, care va contribui la creșterea economiilor europene, dar nu a Republicii Moldova.*** Dacă cu 10 ani în urmă moldovenilor le era greu să plece și să își găsească un loc de muncă în Europa, situația s-a complicat și mai tare din cauza crizei migranților, care a afectat întreaga Uniune Europeană. Fluxul de refugiați este extraordinar de mare, din care cauză este foarte dificil să găsești un job [7].

În prezent, pleacă acei oameni care sunt în căutarea unui trai mai bun. Acum, din orașele mari: Chișinău, Bălți, Cahul ***oamenii nu mai pleacă din cauza sărăciei totale, ci pentru că vor să trăiască mai bine***”, a mai spus Veaceslav Ioniță. Circa 45% din populația aptă de muncă vrea să plece din țară. Moldova rămâne fără oameni acum și acei din orașele mari ale Moldovei vor să plece [8].

Cu toate politicile întreprinse de Guvernul Republicii Moldova, situația emigrării în masă a populației din republică nu s-a îmbunătățit: numărul total de persoane implicate în procesele de migrație a continuat și continuie să crească, trecând pragul de 500 de mii persoane în 2017. Unicul aspect care s-a îmbunătățit este că ponderea celor care sunt în țară temporar s-a majorat. În aspect calitativ, fenomenul migrației s-a înrăutățit din cauză că migrația din Republica Moldova a persoanelor cu studii superioare a luat amploare în ultimii ani.

În perioada anului 2018:

53 000, de gospodării au toți membrii familiei în migrație, ceea ce de fapt reprezintă 4,7% din numărul total al gospodăriilor din Moldova;

66% de migrați pe termen lung (minimum 12 luni) au statut legal;

100 000 de case/apartamente din Moldova sunt abandonate, nimeni nu locuiește în ele. 2/3 din aceste proprietăți imobiliare se află în sate;

29,4% din familii au unul sau mai mulți, sau chiar toți membrii implicați în migrația internațională, fie pe termen lung, fie sezonieră;

550000 de cetățeni moldoveni au fost plecați la muncă peste hotare pe parcursul anului 2018, dintre care 390 de mii pe termen lung, în timp ce 119 mii au fost muncitori migrați sezonieri;

250000 de moldoveni, în migrație pe termen lung, scop – reîntregirea familiei, în 2018;

20400 de moldoveni își făceau studiile peste hotare în anul 2018;

110000 este numărul total de moldoveni care și-au exprimat intenția de a migra pe termen lung sau sezonier în perioada 2018-2019;

24% din actualii migrați pe termen lung erau șomeri înainte de a pleca peste hotare;

44000 de moldoveni plecați pe termen lung s-au întors în Moldova până în prezent;

59% de migrați moldoveni continuă să aibă o intenție certă de a reveni definitiv acasă [9].

Bibliografie

1. Moșneaga, V., Politica migraționistă a Republicii Moldova: etapa actuală, în: Brain Drain. Cazul R.î Moldova. / Coord. V. Moraru, IIESP, Chișinău, 2011, p. 27–36.
2. Poalelungi, O., Particularitățile reglementării proceselor migraționale/ în: Moraru V. (Coord.), R. Moldova: provocările migrației, Știința, Chișinău, 2010, p. 123–136.
3. Zubenschi, Ecaterina, Migrațiologie. Migrația și asistența socială a persoanelor migrante. Manual. S. n., Tipogr. UPS „Ion Creangă”, Chișinău, 2018, p. 118-158.

4. <http://tv8.md/2019/02/11/guvernul-vrea-sa-valorifice-potentialul-migratiei-in-republica-moldova-cate-milioane-de-euro-va-primi-in-acest-sens/>
5. <http://protv.md/stiri/actualitate/un-raport-al-fondului-natiunilor-unite-pentru-populatie-arata---2377811.html>
6. <https://www.nexusnet.md/ro/descoperind-conexiuni-legatura-dintre-migratie-si-coruptie/>
7. <https://point.md/ru/novosti/obschestvo/migraia-populaiei-din-republica-moldova-capata-un-alt-caracter>
8. <http://independent.md/republica-moldova-pragul-celui-de-al-doilea-exod-al-cetatenilor-circa-45-din-populatia-apta-de-munca-vrea-sa-plece-din-tara/>
9. <https://www.nexusnet.md/ro/statistica-nexus/>

POLITICI SOCIALE ÎN DOMENIUL POPULAȚIEI ȘI FAMILIEI

*Olesea FRUNZE, dr., conf. univ.
Emilia LAPOȘIN, dr., conf. univ.*

Summary

The policies in the population and family domain interface with other social policy, housing, youth, culture, educational, sanitar, protection of environment policy, economical policy, workforce and unemployment policy the protection policy of disfavored categories. Multiple domain apparent more neutral like tax politics have influence on family and demographic behavior. Its more difficult to delimitate concrete what constitutes family and population policy.

În prezent politicile în domeniul populației și familiei interferează cu alte politici sociale, politica locuirii, tineretului, culturală, educațională, sanitară, politica de protecție a mediului, politica economică, politica în domeniul forței de muncă și somajului, politica de protecție a categoriilor defavorizate. Chiar domenii aparent mai neutre, cum ar fi politicile fiscale, au influențe asupra comportamentelor demografice și familiale. Este deci dificil de delimitat strict ceea ce ar constitui politica în domeniul populației